

Πρόγραμμα Ανακύκλωσης στην Αίγινα (2004-2006) Του Ηλία Μεσσίνα

Ο Ηλίας Μεσσίνας είναι αρχιτέκτονας, Δρ. Χωροταξίας ΕΜΠ και υποψ. διπλ. Μ.Σc. Περιβαλ. ΕΜΠ.

Το απόγευμα της Τετάρτης 8 Μαρτίου 2006, στο Δημοτικό Συμβούλιο της Αίγινας, πάρθηκε ομόφωνα μία ιστορικής σημασίας απόφαση για την Αίγινα. Η απόφαση αριθμός 22/2006 αναφερόταν στην ένταξη του Δήμου Αίγινας σε πρόγραμμα ανακύκλωσης. Το ιστορικό του Δημοτικού Συμβουλίου καταγράφηκε ως εξής¹:

«Σήμερα 8 Μαρτίου 2006 ημέρα Τετάρτη και ώρα 6:30 μμ συνήλθε σε δημόσια Συνεδρίαση στο Δημοτικό κτίριο Αίγινας που βρίσκεται επί των οδών Αγ. Παρασκευής και Μεριστού στην πόλη της Αίγινας, ύστερα από την με ημερομηνία 2 Μαρτίου 2006 τρίτη πρόσκληση του Προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου κ. Ζήση Χροναίου η οποία εκδόθηκε βάσει των διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου 95 του ΔΚΚ επειδή οι Συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου που είχαν ορισθεί αρχικά για την 22^α Φεβρουαρίου 2006 και εν συνεχεία για την 1^η Μαρτίου 2006, ματαιώθηκαν από έλλειψη απαρτίας. Ο Γραμματέας ανέγνωσε τον κατάλογο των Δημοτικών Συμβούλων και ο Πρόεδρος διαπίστωσε ότι το Σώμα βρίσκεται σε νόμιμη απαρτία με παρόντες 17 και απόντες 6 Δημοτικούς Συμβούλους [...].

Θέμα 7^ο. Εισηγούμενος ο κ. Πρόεδρος το 7^ο θέμα της ημερίσιας διάταξης ανακοίνωσε προς το Σώμα το με ημερομηνία 27.12.2005 έγγραφο της Ελληνικής Εταιρείας Αξιοποίησης Ανακύκλωσης Α.Ε. (Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε.) με θέμα «ένταξη του Δήμου σε πρόγραμμα ανακύκλωσης» το οποίο πρωτοκολλήθηκε στο Δήμο στις 18.1.2006 με αριθ. πρωτ. 599 και με το οποίο εν κατακλείδι προτείνεται να εκφραστεί η βούληση του Δήμου με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου για ένταξη σε πρόγραμμα Συλλογικής Εναλλακτικής Διαχείρισης των αποβλήτων συσκευασίας (ανακύκλωση) σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο που θεσπίζει ο Ν.2939/2001 και σε δεύτερο στάδιο ή ταυτοχρόνως να υπογραφεί Σύμβαση συνεργασίας με την εταιρεία αυτή προκειμένου να εφαρμοστεί το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης. Στη συνέχεια ο κ. Πρόεδρος έδωσε το λόγο στον κ. Ηλία Μεσσίνα, ο οποίος έχει ασχοληθεί ειδικότερα και ίδιας θελήσεώς του με το θέμα της ανακύκλωσης, προκειμένου να μεταφέρει τις γνώσεις του και την εμπειρία του επί του θέματος της ανακύκλωσης. Το Συμβούλιο αφού άκουσε την εισήγηση του κ. Προέδρου και τις πληροφορίες που παρείχε ο κ. Ηλίας Μεσσίνας σχετικά με τη λειτουργία της αιτούσης Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε. της οποίας διευκρινίζει ότι δεν είναι εκπρόσωπος. Ότι η εναλλακτική διαχείριση των απορριμάτων είναι πλέον νόμος και είναι υποχρεωτική η εφαρμογή του τόσο από τον Δήμο όσο και από τους πολίτες και η μη τήρησή του επιφέρει πρόστιμα από το Κράτος σε βάρος του Δήμου και των πολιτών [...]. Την ενημέρωση εκ μέρους του κ. Δημάρχου για τις επαφές που είχε με εκπρόσωπο της αιτούσης εταιρείας, το ότι ο Δήμος σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία είναι πράγματι υποχρεωμένος να ενταχθεί σε πρόγραμμα ανακύκλωσης. Την τοποθέτησή του ότι η ένταξη σε πρόγραμμα ανακύκλωσης θα είναι προς όφελος του Δήμου και την εισήγησή του για ομόφωνη ψήφιση του θέματος, εάν τούτο είναι δυνατόν [...]. Την τοποθέτηση του Αντιδημάρχου κ. Κων/τίνου Καλοκέντη ότι εφόσον η Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε. δεν είναι η μοναδική εταιρεία που δραστηριοποιείται στο θέμα της ανακύκλωσης δεν μπορεί το Συμβούλιο να κάνει απευθείας ανάθεση διότι δεν επιτρέπεται από την νομοθεσία. Κατά τη γνώμη του πρέπει να γίνει πρόσκληση ενδιαφέροντος να έρθουν και άλλες εταιρείες και να εξεταστούν και άλλες προτάσεις [...]. Μετά από συζήτηση το

Δημοτικό Συμβούλιο ψήφισε ομόφωνα με 16 παριστάμενα μέλη την ένταξη του Δήμου Αίγινας σε πρόγραμμα Συλλογικής Εναλλακτικής Διαχείρισης των αποβλήτων συσκευασίας (ανακύκλωση) σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο που θεσπίζει ο Ν.2939/2001 [...]. Εξουσιοδοτήθηκε δε ο Δήμαρχος για τις περαιτέρω απαιτούμενες ενέργειες.

Στη συνέχεια, για λογαριασμό του Δήμου έθεσα την τοποθέτηση του κ. Καλοκέντη στην αρμόδια διεύθυνση του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.², το Γραφείο Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και Άλλων Προϊόντων (Γ.Ε.Δ.Σ.Α.Π.), η οποία με έγγραφο³ του διευθυντή της κ. Γ. Μανούρη, απάντησε ως εξής: «Το σύστημα εναλλακτικής διαχείρισης της Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε., σύμφωνα με τον εγκεκριμένο φάκελο, προβλέπεται να υλοποιήσει σταδιακά σε πανελλαδική κλίμακα τα απαιτούμενα έργα, που περιλαμβάνουν σύστημα διαλογής στην πηγή των υλικών στόχων (χαρτί, πλαστικό, μέταλλα, γυαλί), συλλογής και μεταφοράς τους στα κέντρα διαλογής και τελικά αξιοποίησης των υλικών. Βάσει των προαναφερομένων, ο Δήμος Αίγινας έχει την υποχρέωση να συνεργασθεί με το εγκεκριμένο σύστημα της Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε. για την εναλλακτική διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων συσκευασίας, υπογράφοντας σχετική σύμβαση συνεργασίας με το σύστημα, και ως εκ τούτου, όπως είναι εξάλλου προφανές, δεν πρέπει να γίνει πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την ανάδειξη φορέα».

Μέχρι την ημέρα που γραφόταν αυτό το κείμενο το θέμα τέθηκε ξανά για συζήτηση και έγκριση υπογραφής σύμβασης με την Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε. στο Δημοτικό Συμβούλιο της 3 Απριλίου 2006 εκτός ημερίσας διάταξης. Μετά από θετική εισήγηση του Δημάρχου Δ. Μούρτζη και του Προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου Ζ. Χροναίου και εισήγησή μου, ψηφίστηκε 11 υπέρ και 4 κατά και το θέμα αναβλήθηκε για ένα επόμενο Δημοτικό Συμβούλιο. Η ανακύκλωση πήρε μία αναβολή.

Μέχρι και σήμερα η διαχείριση των απορριμάτων της Αίγινας ακολουθεί μία φθίνουσα πορεία που χαρακτηρίζεται από την απάθεια, την αμέλεια, την άγνοια, την κακοδιαχείριση και την σχεδόν πλήρη αποχή των πολιτών από τον οποιοδήποτε ουσιαστικό διάλογο και λύση. Επίσης, από πλευράς του Δήμου, τα συνεργεία καθαριότητας αποτελούν μέσον ρουσφετολογίας, μεταθέσεων σε θέσεις γραφείου, κακής οικονομικής διαχείρισης και καθυστέρησης μισθών, συνθηκών εργασίας που αγγίζουν τα όρια χωρών του Τρίτου Κόσμου (στο Σταθμό Μεταφόρτωσης δεν υπάρχουν ακόμη τουαλέτες για τους εργαζόμενους, ενώ θα έπρεπε να έχουν προβλεφθεί από τον κανονισμό λειτουργίας και ντους!). Οι πολίτες από την πλευρά τους, δείχνουν τον πολιτισμό⁴ τους ανάλογα με τον αν θα διατηρήσουν το δρόμο ή τη γειτονιά τους καθαρή αφού περάσει το σκουπιδιάρικο, ή θα βγάλουν τη σακούλα με τα σκουπίδια αμέσως μετά, για να την κρεμάσουν από κάποιο δέντρο ή μάντρα.

Βέβαια, αν κοιτάξουμε το σύστημα αποκομιδής των απορριμάτων της Αίγινας, αυτοί που τελικά είναι οι μεγαλύτεροι χαμένοι – εκτός βέβαια από τους πολίτες που, στην κυριολεξία, ζούμε μέσα στα σκουπίδια κατά περιόδους – είναι οι εργάτες του Δήμου. Οι υπάλληλοι της καθαριότητας που εργάζονται κάτω από απάνθρωπες σχεδόν συνθήκες: με εξοπλισμό που δεν συντηρείται σωστά και έχει συνεχώς προβλήματα, με μειωμένο προσωπικό, διότι μεγάλο ποσοστό των υπαλλήλων κάθονται σε κάποια υπηρεσία του Δήμου με απόσπαση, ή διότι δεν έγιναν προσλήψεις έγκαιρα από το Δήμο. Επίσης, οι υπάλληλοι του Δήμου βρίσκονται αντιμέτωποι με την αχαράκτηρη συμπεριφορά ορισμένων πολιτών, καθώς χωρίς καμμία υποστήριξη από Δημοτική αστυνομία – η οποία δεν υφίσταται στην Αίγινα - για την εφαρμογή του κανονισμού καθαριότητας από τους πολίτες,

στην κυριολεξία γίνονται υπηρέτες του καθενός. Θα αναφέρω ένα περιστατικό όπου υπάλληλος καθαριότητας πήγε να μαζέψει τις σακούλες σκουπιδιών έξω από μία μάντρα και ο ιδιοκτήτης του ζήτησε να του σκουπίσει και την αυλή του από τα φύλλα των δέντρων που πέφτουν από το δρόμο!⁵ Παρόλα ταύτα, όμως, οι υπάλληλοι καθαριότητας που απασχολούνται στην καθαριότητα και αποκομιδή των απορριμάτων, καταβάλουν τεράστιες προσπάθειες, κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες, για να καταφέρουν το ακατόρθωτο. Ενώ, εργάζονται συχνά μέσα στην κάπνα – γεμάτη καρκινογόνες διοξίνες⁶ – που απελευθερώνουν τα απορρίματα, όπως κλαδέματα, μπάζα, ξύλα, στρώματα, έπιπλα, ελαστικά αυτοκινήτων, κ.α. – που καίγονται κάθε τόσο στη μάντρα του Σταθμού Μεταφόρτωσης στη Σκοτεινή, με την ανοχή του Δήμου.

Αλλά και από πλευράς των πολιτών, δεν διευκολύνεται η ομαλή λειτουργία της καθαριότητας και της αποκομιδής των σκουπιδιών: δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που πολίτες σταθμεύουν μπροστά σε κάδο, με αποτέλεσμα το συνεργείο να πρέπει να τον αδειάσει με τα χέρια ή να τον αφήσει γεμάτο να ξεχυλίζει. Επίσης, περιπτώσεις πολιτών που ζήτησαν την απομάκρυνση κάδου από το δρόμο τους και όταν ο Δήμος δεν το έπραξε αμέσως, οι κάδοι αυτοί βρέθηκαν πεταμένοι στη θάλασσα! Δεν είναι, επίσης, λίγες οι περιπτώσεις – μάλλον είναι ο κανόνας - που οι πολίτες αφήνουν τη σακούλα με τα σκουπίδια τους στο δρόμο, χωρίς να νοιάζονται για τον γείτονα, για την γενικότερη καθαριότητα του δρόμου και της γειτονιάς, όταν το σκουπιδιάρικο έχει μόλις περάσει και πρόκειται να περάσει πάλι την επόμενη μέρα⁷. Δεν είναι λίγες, επίσης, οι περιπτώσεις, που πολίτες έρχονται το σαββατοκύριακο στην Αίγινα, όταν πλησιάζει το καλοκαίρι και χωρίς να ενημερώσουν, ούτε να ειδοποιήσουν το Δήμο, αδειάζουν στο δρόμο ό,τι σαβούρα έχουν μαζέψει στην αποθήκη τους, έχοντας την απαίτηση να τα πάρει ο Δήμος – παρόλο που έχουν γίνει προσπάθειες ενημέρωσης από τον τύπο⁸. Στην περίπτωση αυτή, ο Κανονισμός Καθαριότητας⁹ το προβλέπει ρητά, ότι πέρα από τα οικιακά απορρίματα που είναι ευθύνη του Δήμου, όλα τα άλλα – περιλαμβανομένων των επίπλων, των κλαδεμάτων και των οικιακών συσκευών - είναι ευθύνη των πολιτών¹⁰. Σε περίπτωση παράβασης προβλέπεται μεγάλο πρόστιμο. Όμως, ποιός θα το επιβάλει το πρόστιμο, όταν δεν υπάρχει Δημοτική Αστυνομία; Τελικά το συνεργείο του Δήμου αναγκάζεται να μαζέψει ό,τι έχει πετάξει ο κάθε πολίτης στο δρόμο, είτε προβλέπεται από τον Κανονισμό Καθαριότητας είτε όχι.

Τέλος, ο Δήμος καταβάλλει υπέρογκα ποσά για την καθημερινή μεταφορά των απορριμάτων του νησιού με τα πλοία, για τη διαδρομή μέχρι το Χ.Υ.Τ.Α. Άνω Λιοσίων και τέλος για τη χρήση του Χ.Υ.Τ.Α. ο οποίος πρόκειται σύντομα να τεθεί εκτός λειτουργίας λόγω υπερκορεσμού, ως αποτέλεσμα μέχρι τούδε κακής διαχείρισης και πολιτικής στην αποκομιδή των απορριμάτων σε επίπεδο λεκανοπεδίου, αλλά και εθνικό¹¹.

Αυτή ήταν η εικόνα που αντίκρυσσα στην Αίγινα και που άρχισε να μου γίνεται αντιληπτή μιλώντας με τους εργάτες καθαριότητας και τον πρώην Πρόεδρο του Σωματείου Εργατουπαλλήλων του Δήμου Αίγινας, Σταμάτη Κατσόρχη¹².

Το Σεπτέμβριο του 2004, κλείνοντας ένα χρόνο στην Αίγινα και βλέποντας αυτό το χάλι, αποφάσισα να ενεργοποιηθώ στο θέμα των απορριμάτων. Ως μέλος της Εφορευτικής Επιτροπής του Συλλόγου Ενεργών Πολιτών Αίγινας, πήρα την πρωτοβουλία να γίνει μία συνάντηση μεταξύ του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου και του Διοικητικού Συμβουλίου του Σωματείου Εργατουπαλλήλων Δήμου Αίγινας. Στόχος της συνάντησης ήταν να ανταλλάξουμε σκέψεις και απόψεις και να δούμε από κοινού πώς θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα των απορριμάτων. Στις δύο συναντήσεις που έγιναν ξεκίνησε ένας επικοδομητικός διάλογος και μία άτυπη συνεργασία που ολοκληρώθηκε με μία σειρά προτάσεων από

το Σύλλογο προς το Δήμο Αίγινας με τίτλο «Προτάσεις για την Καλύτερη Διαχείριση των Σκουπιδιών της Αίγινας» τις οποίες συντάξα το Νοέμβριο 2004 και τις οποίες κατέθεσα στο Δήμο¹³ υπόψιν του Δημάρχου Δ. Μούρτζη και των Δημοτικών Συμβούλων καθαριότητας του Δήμου Αίγινας Ε. Λάζαρο και Ν. Κορναράκη. Στις 19 σελίδες της η έκθεση προσπάθησε να δει το πρόβλημα των απορριμάτων σφαιρικά και να προτείνει απλές αλλά ουσιαστικές λύσεις, μεταξύ των οποίων και τη συνεργασία με εγκεκριμένο φορέα για την εναλλακτική διαχείριση των απορριμάτων, όπως ορίζει ο νόμος Ν.2939/01.

Το Νοέμβριο 2004, η Πανελλήνια Ομοσπονδία Εργαζομένων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης κοινοποίησε έγγραφό της¹⁴ με θέμα «Ανοιχτή Επιστολή της Εκτελεστικής Επιτροπής της Π.Ο.Ε. – Ο.Τ.Α. σε όλους τους αρμόδιους φορείς για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων 'Διαχείριση απορριμάτων: ώρα μηδέν'» στην οποία καταλήγουν: «Νομίζουμε ότι μία ξεκάθαρη απάντηση την οφείλει [η Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.¹⁵], όχι μόνο σε μας αλλά και σε εσάς αλλά και σε όλους τους Έλληνες πολίτες που πληρώνουν το κόστος μιάς ανακύκλωσης που δεν γίνεται».

Τον Απρίλιο 2005, η Ένωση Εργατοπαλλήλων Δήμου Αίγινας κοινοποίησε έγγραφό της¹⁶ με θέμα «Εισηγητική Πρόταση για τη Διαχείριση των Απορριμάτων» στην οποία αναφέρουν αναφέρουν μεταξύ άλλων: «Η παρακάτω πρόταση έχει καθαρά μοναδικό στόχο να θέσει κάποιους προβληματισμούς σχετικά με τη διαχείριση των απορριμάτων στο νησί μας. [...] Η υλοποίηση της παρακάτω πρότασης χρειάζεται τη στήριξη από το Δήμαρχο και το Δημοτικό Συμβούλιο Αίγινας, καθώς και από τους ίδιους τους κατοίκους, τους επαγγελματίες και τα σωματεία της Αίγινας. Καλύτερη διαχείριση των απορριμάτων του νησιού συνεπάγεται άμεσα οικονομικά οφέλη για το Δήμο και τους κατοίκους του νησιού, νέες θέσεις εργασίας, καλύτερη ποιότητα ζωής στις γειτονιές, καλύτερη εντύπωση στον επισκέπτη προς όφελος του τουρισμού».

Για τους επόμενους 18 μήνες μία σειρά από δημοσιεύσεις μου στον τοπικό τύπο¹⁷ και τον τύπο του Αργοσαρωνικού¹⁸, είχαν σκοπό να ενημερωθεί ο κόσμος για το θέμα και να ευαισθητοποιηθεί ώστε να συμβάλει στην επίλυσή του, συμμετέχοντας ενεργά στη διαλογή των απορριμάτων στην πηγή (δηλ. στο σπίτι) και την αξιοποίηση των λίγων, αλλά ουσιαστικών, φορέων που ανακύκλωναν στην Αίγινα - πχ. το Σούπερ Μάρκετ Dia που συλλέγει και ανακυκλώνει χαρτί¹⁹.

Με την πλήρωση του έτους 2005, η ανακύκλωση των απορριμάτων έγινε πλέον υποχρεωτική σε ολόκληρη τη χώρα. Οι προτάσεις που έκανα μέχρι τότε προς το Δήμο και τους πολίτες ως προτάσεις «καλή θελήσεως» ήταν πιά προτάσεις υποχρεωτικής ένταξης σε πρόγραμμα εναλλακτικής διαχείρισης αποβλήτων συσκευασίας, καθώς η ανακύκλωση από τις 31/12/2005 ήταν πλέον υποχρεωτική βάσει της Κοινοτικής Οδηγίας 94/62 και του νόμου Ν. 2939/01²⁰.

Σύμφωνα με το νόμο Ν.2939²¹ «η εναλλακτική διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων συσκευασίας είναι υποχρεωτική για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) και οργανώνεται από τους υπόχρεους φορείς των αποβλήτων (Δήμους ή Κοινότητες κλπ) και τους διαχειριστές συσκευασιών (συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης)». Μάλιστα, ως ποσοτικούς στόχους ο νόμος²² ορίζει ότι «μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 2005 πρέπει να αξιοποιείται τουλάχιστον το 50% κατά βάρος των αποβλήτων συσκευασίας με ανώτατο όριο το 65%. Μετά την ημερομηνία αυτή το ποσοστό αξιοποίησης και ανακύκλωσης καθορίζεται σύμφωνα με την Κοινοτική Οδηγία 94/62/ΕΚ²³. Μη τήρηση του νόμου έπεται σοβαρές ποινικές κυρώσεις όπως ορίζει ο νόμος 2939 προστίμων και φυλάκισης των υπευθύνων συμπεριλαμβανομένων και των Ο.Τ.Α., που έχουν νομική ευθύνη για την τήρηση των διατάξεων του παρόντος νόμου».

Όσον αφορά στην Ε.Ε.Α.Α, δηλαδή, στον φορέα υλοποίησης του προγράμματος ανακύκλωσης συσκευασιών. Το 2001 ιδρύθηκε Εθνικός Οργανισμός Διαχείρισης Συσκευασιών και Άλλων Προϊόντων (Ε.Ο.Ε.Δ.Σ.Α.Π.)²⁴ και έγινε η υποχρεωτική η εναλλακτική διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων συσκευασίας για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) που θα οργανώνεται από διαχειριστές συσκευασιών (συστήματα ατομικής ή συλλογικής εναλλακτικής διαχείρισης) σε συνεργασία με τους υπόχρεους φορείς διαχείρισης των αποβλήτων. Η Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε. έλαβε έγκριση του Συστήματος Συλλογικής Εναλλακτικής Διαχείρισης (Σ.Σ.Ε.Δ. – ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ)²⁵ και θεωρείται ο εθνικός φορέας για τη διαχείριση των απορριμάτων. Οι Δήμοι είναι υποχρεωμένοι να συνεργάζονται με την Ε.Ε.Α.Α. για να ενταχθούν σε πρόγραμμα ανακύκλωσης. Η δραστηριότητα της Ε.Ε.Α.Α. χρηματοδοτείται από τις εταιρείες που βάσει του νόμου 2393/01 είναι υποχρεωμένες να συλλέγουν και να ανακυκλώνουν τις συσκευασίες των προϊόντων τους (σούπερ μάρκετ, αναψυκτικά, τρόφιμα, κλπ) βάσει της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει»²⁶. Η Ε.Ε.Α.Α. υποστηρίζει και χρηματοδοτεί τα προγράμματα ανακύκλωσης των Ο.Τ.Α. με εξοπλισμό και ενημέρωση των πολιτών και δημιουργεί Κέντρα Διαλογής Απορριμάτων για την απορρόφηση των αποβλήτων συσκευασίας.

Το πρόγραμμα ανακύκλωσης στην Αίγινα, το οποίο προβλέπεται να ξεκινήσει το καλοκαίρι του 2006, περιλαμβάνει την τοποθέτηση ειδικών (μπλε) κάδων για τις συσκευασίες που θα ανακυκλώνονται, δηλαδή τα χαρτιά, χαρτόνια, πλαστικά μπουκάλια, γυάλινα, κονσέρβες και τενεκεδάκια. Οι υπάρχοντες κάδοι του Δήμου θα παραμείνουν και εκεί θα πετάμε εμείς οι πολίτες όλα τα υπόλοιπα απορρίματα – ότι δεν ανακυκλώνεται. Οι συσκευασίες, που θα αποτελούν περίπου το 35% των απορριμάτων, θα μεταφέρονται για ανακύκλωση στο Κέντρο Διαλογής του Ασπρόπυργου. Τα υπόλοιπα 65% θα μεταφέρονται ακόμη στον Χ.Υ.Τ.Α. στα Α. Λιόσια, παρόλο που η λειτουργία του έχει ημερομηνία λήξης.

Η απόφαση να ενταχθεί ο Δήμος σε πρόγραμμα ανακύκλωσης δεν σταματάει στις συσκευασίες, που αποτελούν μόνο ένα 35% των απορριμάτων. Εξετάζοντας το θέμα πίο ολιστικά, βλέπουμε ότι ο Δήμος κάνει απλώς το πρώτο βήμα, ενώ πρέπει να ακολουθήσουν – υποχρεωτικά – και άλλα.

(α) Όσον αφορά στην κομποστοποίηση οργανικών αποβλήτων, τα οποία αποτελούν το 40-50% των οικιακών απορριμάτων²⁷, ήδη ψηφίστηκε νόμος για τη μείωση της διάθεσης των βιοαποδομήσιμων αστικών αποβλήτων (δηλαδή των οικιακών οργανικών απορριμάτων) στους Χ.Υ.Τ.Α.²⁸. Με βάση το νόμο αυτό προβλέπεται μείωση των οικιακών απορριμάτων μέχρι και 75%. Δηλαδή, η οικιακή ή δημοτική κομποστοποίηση είναι, βάσει του νόμου, υποχρεωτική. Στην Αίγινα η κομποστοποίηση θα μειώσει τα απορρίματα του νησιού κατά ένα επιπλέον 40%. Μονάδες κομποστοποίησης λειτουργούν ήδη σε όλη την Ευρώπη. Στην Κεφαλονιά, για παράδειγμα, λειτουργεί ιδιωτική μονάδα κομποστοποίησης φυκιών²⁹. Στην Ευρώπη λειτουργούν μονάδες κομποστοποίησης κλαδεμάτων, φυκιών και οικιακών απορριμάτων, από τις οποίες παράγεται φυσικό λίπασμα και ηλεκτρική ενέργεια³⁰.

Προς αυτή την κατεύθυνση κινήθηκε και η προσπάθεια δημιουργίας θεσμού κομποστοποίησης στην Αίγινα. Στην πρώτη «Εβδομάδα Οικολογίας στην Αίγινα» και για ένα διάστημα δώδεκα μηνών κληρώθηκαν στην Αίγινα 20 κάδοι οικιακής κομποστοποίησης. Οι κάδοι αυτοί συνέβαλαν με ένα μικρό αλλά ουσιαστικό ποσοστό στη μείωση των απορριμάτων της Αίγινας. Πολλά νοικοκυριά ανακάλυψαν το πόσο εύκολο είναι να μειώσουμε τον όγκο των σκουπιδιών μας, όταν συμμετέχουμε ενεργά στην εναλλακτική διαχείρισή τους.

(β) Εκτός από την ανακύκλωση των συσκευασιών και την κομποστοποίηση των οργανικών αποβλήτων ο νόμος πλέον υποχρεώνει τους Δήμους να συνεργαστούν

και με όλα τα εγκεκριμένα από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. συστήματα διαχείρισης απορριμάτων, για τα ελαστικά αυτοκινήτων, τα λάδια, τα ορυκτέλαια, τον ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό, τις μπαταρίες και – σύντομα - τα μπάζα (υπάρχει σχέδιο νόμου που αναμένεται να ψηφιστεί σύντομα). Μη εναρμόνιση με τις νόμιμες πλέον διαδικασίες, θα σημαίνει πρόστιμα προς το Δήμο, τα οποία θα επομιστούμε εμείς οι πολίτες. Αν κάποιος έχει ενδιασμούς με τον ισχυρισμό αυτό, ας δει τι κάνει η ρυπογόνα ΔΕΗ: με στόχο να εναρμονιστεί με τις δεσμεύσεις της χώρας μας απέναντι στα όρια που θέτει το Πρωτόκολλο του Κιότο³¹, στις εκπομπές των αερίων του θερμοκηπίου (πχ. διοξείδιο του άνθρακα), ξοδεύει μεγάλα ποσά στην αγορά δικαιωμάτων ρύπων από άλλες, λιγότερο ρυπογόνες, χώρες και βιομηχανίες. Έτσι, η ΔΕΗ όχι μόνο δεν δημιουργεί τις υποδομές και τις επενδύσεις στη χώρα μας για ενεργειακή ανεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα και την αύξηση στη χρήση των ήπιων μορφών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά αντιθέτως, ξοδεύει τα χρήματά μας σε άλλες χώρες.

Ο δρόμος για να μπει η Αίγινα σε τροχιά σύγχρονων υποδομών, όπως είναι η εναλλακτική διαχείριση των απορριμάτων της είναι ακόμη μακρύς, αλλά το πρώτο βήμα γίνεται. Ένα άλλο βήμα που γίνεται αυτή την εποχή αφορά στο Πρόγραμμα RECORA³² το οποίο θα μεταφέρει στην Αίγινα τεχνογνωσία από την Ευρώπη με στόχο την αξιοποίηση της βιομάζας για την παραγωγή ήπιας μορφής ενέργειας (ηλεκτρισμό, θερμότητα, φυσικό λίπασμα). Το πρόγραμμα στην Αίγινα θα επικεντρωθεί, μεταξύ άλλων και στα φύκια, που κατακλίζουν τις παραλίες του νησιού, εξαιτίας του ευτροφισμού³³ που παρατηρείται στον Σαρωνικό, με αποτέλεσμα να αλλοιώνουν την εικόνα του νησιού και να αποτελούν σημαντικό πρόβλημα για το νησί το καλοκαίρι.

Για να πετύχει όμως ένα πρόγραμμα ανακύκλωσης, είναι αναγκαία η συμμετοχή και η υποστήριξή του από ευαισθητοποιημένους, υπεύθυνους και ενεργούς πολίτες. Η «Εβδομάδα Οικολογίας στην Αίγινα»³⁴ πιστεύω ότι συνεισφέρει σημαντικά στην πληροφόρηση και ενημέρωση του κόσμου, ώστε να πετύχει το πρόγραμμα ανακύκλωσης στην Αίγινα με τη συμμετοχή όλων, Δήμου και πολιτών.

¹ Με αριθ. 6/2006 πρακτικό συνεδριάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου Αίγινας (άρθρο 95 παρ. 3 του ΔΚΚ).

² Φαξ της 15.3.06 (ΑΠ ΔΠΣ 143425/20.3.06) προς την κα. Α. Αρφανάκου, γραφείο ΕΔΣΑΠ ΥΠΕΧΩΔΕ.

³ Αριθ. πρωτ. 143425/21.3.06.

⁴ Στην ταινία «Ο Κύριος Ιμπραήμ και τα Λουλούδια του Κορανιού» είπε ο κ. Ιμπραήμ στο νεαρό φίλο του, ότι «τα σκουπίδια λένε πολλά για μία πόλη». Βλ. Μεσσίνας, Η. (2005). «Σιωπηλή ανακύκλωση», Νέα του Σαρωνικού (6-26.1.05), σελ. 13.

⁵ Παραπέμπω στο κείμενο : «Τους έχουμε κακομάθει τους Αιγινίτες,» μας λένε. «Υπάρχουν μερικοί που μας ζητάνε να μπορούμε μέχρι και στις αυλές τους για να καθαρίσουμε τα φύλλα που ρίχνουν τα δέντρα του δρόμου!». Βλ. Μεσσίνας, Η. (2005). «Σιωπηλή ανακύκλωση», ο.π.

⁶ Μεσσίνας, Η. (2005). «Οι διοξίνες απειλούν και την Αίγινα», Νέα του Σαρωνικού (14-27.4.05), σελ. 10.

⁷ Μεσσίνας, Η. (2005). «Σιωπηλή ανακύκλωση», Νέα του Σαρωνικού (6-26.1.05), σελ. 13.

⁸ Μεσσίνας, Η. (2005). «Σιωπηλή ανακύκλωση», ο.π. και Μεσσίνας, Η. (2005). «Σκουπίδια και νόμος», Νέα του Σαρωνικού (10-23.3.05), σελ. 11.

⁹ Ο «Κανονισμός Καθαριότητας» που ψήφισε ομόφωνα το Δημοτικό Συμβούλιο της Αίγινας στις 21 Ιουνίου 2004, είναι ο κανονισμός που ορίζει τον τρόπο λειτουργίας και την ευθύνη που έχουν τόσο τα συνεργεία του Δήμου, όσο και οι ιδιώτες, στην αποκομιδή των απορριμάτων στην Αίγινα.

¹⁰ Μεσσίνας, Η. (2005). «Σκουπίδια και νόμος», Νέα του Σαρωνικού (10-23.3.05), σελ. 11.

¹¹ Κολλιιά, Ε. (2006). «Η βρώμικη ιστορία των σκουπιδιών», Εφημερίδα το Βήμα (12/2/06), σελ. Α42.

- ¹² Μεσσίνας, Η. (2005). «Σιωπηλή ανακύκλωση», ο.π., σελ. 13.
- ¹³ Αριθ. πρωτ. 13994/23.12.04.
- ¹⁴ Έγγραφο με ημερομηνία 9 Νοεμβρίου 2004, με αριθ. πρωτ. 246/23.11.04 με θέμα «Ανοιχτή Επιστολή της Εκτελεστικής Επιτροπής της Π.Ο.Ε. – Ο.Τ.Α. σε όλους τους αρμόδιους φορείς για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων 'Διαχείριση απορριμάτων: ώρα μηδέν'» που υπογράφουν ο Πρόεδρος Θέμης Μπαλασόπουλος και ο Γεν. Γραμματέας Μπάμπης Βορτελίνος.
- ¹⁵ Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.).
- ¹⁶ Έγγραφο με ημερομηνία 6 Απριλίου 2005, με αριθ. πρωτ. 3197/6.4.05 με θέμα «Εισηγητική Πρόταση για τη Διαχείριση των Απορριμάτων» που υπογράφουν ο Πρόεδρος Σταμάτης Κατσόρχης και ο Γραμματέας Νίκος Χατζημέρης.
- ¹⁷ Βλ. Μεσσίνας, Η. (2005). «Ανακύκλωση στην Αίγινα: μία ιστορική στιγμή», Μάχη της Αίγινας (15 Δεκεμβρίου 2005), σελ. 7. Μεσσίνας, Η. (2005). «Προτάσεις για τα σκουπίδια της Αίγινας», Μάχη της Αίγινας (1.11.05), σελ. 8.
- ¹⁸ Βλ. Μεσσίνας, Η. (2006). «Ανακύκλωση στην Αίγινα: μία ιστορική στιγμή», Νέα του Σαρωνικού (15 Δεκεμβρίου 2005), σελ. 16. Μεσσίνας, Η. (2005). «Ανακύκλωση στην Αίγινα: μία ιστορική στιγμή», Νέα του Σαρωνικού (15 Δεκεμβρίου 2005), σελ. 16. Μεσσίνας, Η. (2005). «Κομποστοποίηση και στην Αίγινα», Νέα του Σαρωνικού (15-28.9.05), σελ. 11. Μεσσίνας, Η. (2005). «Σκουπιδιοιστορίες από την Έγκινα, Γκρις», Νέα του Σαρωνικού (11-31.8.05), σελ. 9. Μεσσίνας, Η. (2005). «Η Τσίκα, τα οικολογικά μωρά και άλλες λύσεις για τα σκουπίδια», Νέα του Σαρωνικού (23.6.05-7.7.05), σελ. 10-11. Μεσσίνας, Η. (2005). «Η σχολική μου εκδρομή στην Αίγινα: νησί των φιστικιών ή των σκουπιδιών;», Νέα του Σαρωνικού (12-25.5.05), σελ. 12-13. Μεσσίνας, Η. (2005). «Ανακύκλωση: ο διάλογος συνεχίζεται», Νέα του Σαρωνικού (28.4-11.5.05), σελ. 10. Μεσσίνας, Η. (2005). «Οι διοξίνες απειλούν και την Αίγινα», Νέα του Σαρωνικού (14-27.4.05), σελ. 10. Μεσσίνας, Η. (2005). «Σκουπίδια και νόμος», Νέα του Σαρωνικού (10-23.3.05), σελ. 11. Μεσσίνας, Η. (2005). «Σιωπηλή ανακύκλωση», Νέα του Σαρωνικού (6-26.1.05), σελ. 13. Μεσσίνας, Η. 2004. «Μιά άλλη ματιά στα σκουπίδια», Νέα του Σαρωνικού (18.11-2.12.04), σελ. 9.
- ¹⁹ Μεσσίνας, Η. (2005). «Σιωπηλή ανακύκλωση», ο.π., σελ. 13 και Μεσσίνας, Η. (2004). «Μιά άλλη ματιά στα σκουπίδια», Νέα του Σαρωνικού (18.11-2.12.04), σελ. 9.
- ²⁰ ΦΕΚ179Α/6.8.2001.
- ²¹ Νόμος Ν.2939/01, άρθ. 8.
- ²² Νόμος Ν.2939/01, άρθ. 10.
- ²³ Κοινοτική Οδηγία 94/62/ΕΚ, παρ. 1γ., άρθρο 5.
- ²⁴ Με βάση το νόμο Ν.2939/01.
- ²⁵ Με βάση την 106453/20.2.2003 απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.
- ²⁶ Νόμος Ν.2939/01.
- ²⁷ Με βάση στοιχεία του Εννιαίου Σύνδεσμου Δήμων και Κοινοτήτων Νομού Αττικής (ΕΣΔΚΝΑ).
- ²⁸ Κ.Υ.Α. 29407/3508 ΦΕΚ 1572Β/2002.
- ²⁹ Η ιδιωτική μονάδα κομποστοποίησης φυκιών λειτουργεί στην Κεφαλονιά από το 1999. Ονομάζεται «Compost Hellas» και βρίσκεται στον Κατελειό. Το παραγόμενο βιολογικό φυσικό λίπασμα που παράγεται προέρχεται από την ανακύκλωση φυκιών, που εκβράζονται στις ακτές και επιλεγμένων προϊόντων της γεωργίας και της κτηνοτροφίας. Η αερόβια καθαρά βιολογική ζύμωση των φυκιών με άλλες οργανικές ουσίες, είναι αβλαβής για τον άνθρωπο και το περιβάλλον και γίνεται χωρίς χημικές προσμίξεις και πρόσθετες επεξεργασίες.
- ³⁰ Βλ. Προγράμματα κομποστοποίησης στην Ισπανία, Ιρλανδία, Γαλλία, Αγγλία, Ιταλία και Πορτογαλία στο (2002). «Σκουπίδια και Ανακύκλωση» Τεύχος 42 (Απρίλιος-Μάιος-Ιούνιος), σελ. 21-39.
- ³¹ Νταλιάνη, Μ. (2006). «Ρυπαίνει και...πληρώνουμε», εφημερίδα Τα Νέα (20/3/06), σελ. 15.
- ³² Μεσσίνας, Η. (2006). «Πρόγραμμα ΡΕΚΟΡΑ για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) στην Αττική», Μάχη της Αίγινας (15 Μαρτίου 2006), σελ. 10. Μεσσίνας, Η. (2006). «Οικολογικές Δράσεις», Νέα του Σαρωνικού (02 Μαρτίου 2006), σελ. 12.
- ³³ Ευτροφισμός είναι ο εμπλουτισμός του νερού σε θρεπτικά στοιχεία, κυρίως συστατικά αζώτου και / ή φωσφόρου, που προκαλεί μία επιταχυνόμενη ανάπτυξη των φυκών και είδη μεγαλύτερων φυτών ο οποίος επιφέρει μία ανεπιθύμητη διαταραχή της ισορροπίας των υπαρχόντων οργανισμών στο νερό και μία πτώση της ποιότητάς του εν λόγω νερού.
- ³⁴ Μεσσίνας, Η. (2005). «Εβδομάδα Οικολογίας στην Αίγινα», Νέα του Σαρωνικού (29.9.05), σελ. 9-10. Μεσσίνας, Η. (2005). «Εβδομάδα Οικολογίας», Νέα του Σαρωνικού (27.10.05), σελ. 13.